

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:	
Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékire: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre — 3.—	Negyedévre — 3.60
Félévre — 6.—	Félévre — 7.—
Egész évre — 12.—	Egész évre — 14.—

Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap.
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség
Telefon száma 54—67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28
Hirdetések petit számitással, díjszabás szerint.
Apró hirdetések ára: egy sor 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

A nemzeti párt.

Budapest, június 13.

A nemzeti párt tegnap Jászberényben újjászületett. Ha gróf Apponyi Albert nem lett volna eddig is a nemzet vezére, akkor a honfiai lelkesedés forró hevülete tegnap Jászberényben azzá avatta volna. Mit mondott gróf Apponyi Albert tegnap Jászberényben? Hirdette a nemzet törvényeiben gyökerező jussaink érvényesülését. Hogy a magyar államiság legyen minden gyökerében is magyar. Legyen a magyar ezredék-nél, a mi fiainknál magyar nemzeti jelvény a trikolor, legyen magyar kommandó, szóval ott, ahol ezen nemzet érvényesülni képes, legyen mindenben magyar. Akik ezeket a törekvéseket eddig megtagadták, ugyszólván az észnek bizonyos súlyával mind érvényesülni tudtak. Mindig a hatalom elcárára jutottak. A legtöbben a gyalázatos elárulás útján. Apponyi nem akar így érvényre jutni, azért üdvözölte őt annyi lelkesedéssel tegnap nemcsak Jászberény, hanem az egész nemzetnek meghamisítatlan közvéleménye. Nem az a közvélemény, melyet a baksisos pennák vezetnek, hanem az igaz magyarság lelkének feldobogása. A volt nemzeti párt újból feltámadt és ettől a feltámadástól várjuk mi is nemzeti jobblétünk feltámadását. Felesleges nekünk e kis helyen glóriákat mondani gróf Apponyi Albert beszédéről. Alább egész terjedelmében közöljük. Olvassa el minden magyar ember úgy, mintha az a magyar nemzet sóhaja, imádsága volna. Aminthogy az is.

Apponyi Jászberényben.

A vasárnap reggeli gyorsvonattal utazott Apponyi Jászberénybe. Kíséretében voltak:

Gróf Károlyi István, gróf Batthyány Tivadar, gróf Bethlen István, Bernáth Béla, Sággy Gyula, Pintér Sándor, Smialowszky Valér, Günther Antal, Urmánczy Nándor, Gulner Gyula, Steiner Ferenc, Hammersberg László, Samassa János, gróf Viggázó Ferenc, gróf Zichy Vladimír, Déssy Zoltán, Kállay Ubul, báró Kaas Ivor, Förster Aurél, Glatz Antal, Glatz Béla, továbbá egész serög fővárosi újságíró.

Hatvanban a jászberényi választóknak egy nagy küldöttsége várta Apponyit, akit Kühnel Oszkár üdvözölt, célozva Apponyi visszavonulásának hírére is. Apponyi az üdvözölő szavakra ekként válaszolt:

Onök, tisztelt uraim, az én itteni megjelenésemben láthatják cáfolatát azoknak a híreszteléseknek, amelyek szerint én a politikai élettől visszavonulni szándékoznám. Ne csodálkozzanak a híreszteléseken, hiszen az én politikai életem sajkája állandóan a krodil könnyek vizein uszkált, amelyeket őszinte és nem őszinte barátok, az én állítólagos visszavonulásom felett hullattak. (Zajos tetszés.) Amiről beszámolómban szólni szerencsém lesz — láthatják — nem a visszavonulást jelenti. (Hosszantartó zajos

éljenzés.) Mindezt majd a nép előtt a jászberényi piacon elmondom; nem megnyugtató jöttem, de inkább buzdítani, ha úgy tetszik, izgatni a további küzdelemre. (Zajos éljenzés.)

Acs János a jászberényi ipartestület nevében üdvözölte Apponyit. Hatvanban csatlakozott Apponyihoz Miksa Imre, aki a székely választók egy küldöttségével érkezett Apponyi üdvözlétére.

Jászberényben, mondhatni, az egész város várta Apponyit a vasuti állomáson. Zászlókkal, zeneszóval s a szeretetnek és ragaszkodásnak szíves szavaival.

A jász nép valóságos imádatlalt csüng Apponyi alakján. A csodálat és a rajongás sugárzik a derék nép szeméből, bámulatraméltó az a mélyes hatás, amelyet Apponyi egyénisége jász választóira gyakorol s bámulatos mély az a kapcsolat, mely Apponyit és választóit összeköti.

Alig állott meg a vonat a jászberényi állomáson s alig tette lábát Apponyi a jász földre, a nép szeretete körülövezte őt, mint valami izzó folyama a ragaszkodó néplelékeknek.

Uzelmann Gerő, Jászberény alpolgármestere üdvözölte a város követét, biztosítva őt a választók rajongó szeretetéről és változatlan bizalmáról. Apponyi megköszönte az üdvözölő szavakat, majd így folytatta: Családásokról beszélt a helyettes polgármester ur és keserőségekről, de ezeknek sem emléke, sem érzése nem él már szívemben. Csak egyet nézek, azt az utat, amely előttem van; és ha visszanezek arra az utra, amely mögöttem van, megnyugvással mondhatom, hogy az a hosszú pálya, melyet megfutottam, meddő csak rám nézve volt, de az országra nézve nem. (Élénk éljenzés.) Ez arra indít engem, hogy azon az uton menjek előre, amelyen husz éven át haladtam. (Zajos és hosszas éljenzés.)

A székely küldöttség nevében Varga György üdvözölte Apponyit.

Azután kocsira ült a társaság s bevonult a városba. A fogatoknak hosszú sora — legalább ötszáz kocsit — alkotta a menetet. A város belső terén sorfalat állt a nép, főként asszonyok, számos ur-asszony és leány, akik virágot szórtak Apponyi kocsijába.

A menet Koncz Menyhért prépost-plebános vendégszerető házába tartott, ahol dus villásreggeli várta a vendégeket — mint mindig, valahányszor Apponyi Jászberényben választói közt megjelenik.

Apponyi beszámolója.

Tizenegy órától fél egy óráig mondotta el gróf Apponyi Albert beszámolóját a jászberényi piacon, ahol mintegy tizezer főnyi hallgatóság volt jelen.

A beszámoló a következő:

Tisztelt választó közönség! 1900. évi szeptember 23-án szóltam először önökhöz, mint a szabadelvűpárt tagja. Megjelöltem akkor azokat a nagy nemzeti érdekeket, amelyek tevékeny szolgálataira multam kötelez és kijelentettem, hogy e kötelesség teljesítése alól magamat ki nem vonom «akár a kormányt támogatva, akár ha a körülmények ismét oda terelnének, az ellenzék padjaira». Ez az utóbbi eshetőség most bekövetkezett. Ismét, mint ellenzéki ember állok önök előtt, mert nem élhetek tovább abban az illúzióban, hogy a jelenlegi kormány politikája azon célok felé halad, melyek előmozdítása kedvéért 6 év előtt a szabadelvűpártba beléptem, sőt konstatalnom kell a régi rendszerbe való visszafejlődés tüneteit, amit

egyébiránt egy klasszikus tanu, Mikszáth Kálmán igen tisztelt képviselőtársam Szegeden elismerésre méltó őszinteséggel dicsekedve hirdetett. Ellenzéki állásba tértem vissza különösen azért, mert a kormány politikája a jogos nemzeti igények terén nem tart lépést a nemzeti fejlődés mostani követelményeivel. Sőt e téren saját programjának értékét is leszállítja a keresztülvitel súlyos hibái által. Nagy okot találok ellenzéki állásfoglalásra a kormány pénzügyi politikájában is, amely szükmarku takarékosság hirdetésével indult meg, a valóságban pedig az inproduktív kiadások rohamos emelésével, főleg pedig a militarizmus követelményei előtt való példátlan meghódolással, szédítő ütemben viszi az országot pénzügyeinek megromlása felé, amelyből majd ismét csak súlyos áldozatok árán fognak kilábolni. Azt a gazdasági politikát pedig a kormány nál nem látom, amely az ország anyagi erejét a terhek várható súlyosbodásával egyensúlyba hozná.

Megmaradok tehát a küzdőtérén, mint ellenzéki politikus, de pártvezérnek magamat nem tekintem, pártvezéri állást nem keresek, mert ennek politikai előfeltételeit ma még nem látom fennállónak. Régi elvtársaim túlnyomó többsége, bizonyára tiszteletreméltó okokból tölem elfordult, még olyanok is, akik érdemben osztják felfogásaimat, más vezéreket keresnek. Nem kifogásolom eljárásukat; ha meggyőződésük parancsszava ellentétbe jött annak a baráti vonalozomnak sugallatával, amelyet — hiszem — tölem meg nem vontak. helyesen teszik, hogy az előbbent követik; én is az ő helyükön így tennék. De mérlegelve ennek a ténynek politikai jelentőségét, lehetetlen abban más látnom, mint a nemzet kedvezőtlen verdiktjét az én vezéri hivatottságomról; mert ha azok többsége, akik hitelesen képviselik a nemzetnek velem egyetértő, velem rokonszenvező részét, megvonja tőlem a bizalmat, akkor hol keressem azt ez idő szerint az észszerűség törvényei szerint? Kereshetném, formailag teljes joggal, azokban a férfiakban, akik ma is ragaszkodnak hozzám, akik választóim körébe elkísérni szívesek voltak, akik teljes meggyőződéssel követni hajlandók arra az utra, amelyen ezentul haladnom kell.

De bármily lélekemelő legyen reám nézve e barátaim hü ragaszkodása, ma még nem erzem magamat feljogosítva, hogy azt politikai lekööttségé váltottassam. Velök együtt akarok működni — de teljes kölesönös szabadsággal, mindaddig, míg ők az együttműködés során újból mérlegelhettek és ismételve megfontolhatták, vajjon nem vezetete-e őket most, bár tudtokon kívül, inkább személyes ragaszkodás, mint tárgyi meggyőződés és vajjon nem alapult-e e meggyőződés is olyan reményeken — nem személyi vonatkozásban, de közvetlen politikai eredmény értelmében használva e szót — amelyek esetleg nem teljesülnek és amelyekre az én eljárásom egyáltalán nem lesz tekintettel. Amily távol áll tölem a duzzogó félrevonulás gondolata, épp annyira elutasítom a kapaszkodásnak még látszatát is, leginkább pedig nemes baráti érzelmek meglepetésszerű kiaknázását. Elfogadom tehát egyelőre a régi elvtársaim többségének magatartásában megnyilvánuló verdiktet és levonom belőle a konzekvenciát, nem mintha azt igazságosnak elismerném, hanem azért, mert a mai közhangulat nem képes elfogulatlan bíróságot létesíteni, amely előtt főleb-

bezással élhetnék; amikor pedig ilyen bíróság lesz, akkor hivatalból fogja elrendelni a perújítást. Jöhetnek idők, ki tudja, mily közel vannak már, amidőn ismét értéke lesz egy embernek, aki évtizedes küzdelmeken át egész lényegében összeforrt a nemzeti térfoglalás eszméjével, amikor ez a tulajdonság többet fog nyomni a latban, mint azok az állítólag vagy valódi taktikai hibák, amelyeket eszemágában sincs tagadni és amelyek körül ma egész legendakör szövődik. Akkor meg fognak találni mindazok, akiket igazán csak taktikai szempontok választanak el tőlem és még talán mások is.

A politika, amelyet ily alapfelfogásból kiindulva követni fogok, lényegében azonos a volt nemzeti párt politikájával: hisz az alapfelfogás is ugyanaz; de amely mértékben az bennem világosabb és öntudatosabbá lett, abban a mértékben teljesebbé és erőteljesebbé kell, hogy váljon annak konkrét kialakulása is, ami egyébiránt a nemzeti fejlődés előbbrehaladt stádiumából is következik. Ez éppen annyi különbséget állapít meg régi és mostani politikám közt, hogy a volt nemzeti párt tagjai a formai következetesség sérelme nélkül tagadhatják meg az utóbbtól támogatásukat, de a lényegi azonosságot a kettő közt át fogja érezni mindenki, aki ama régi politikának szellemétől valóban át volt hatva.

A *nemzeti lét különkozásaiban* a cél, most csakugy, mint előbb, az egységes szuverén magyar nemzeti állam és annak keretében mozgó nemzeti élet összes kellekeinek tényleges megvalósítása, törhetlen hűségben az uralkodóház iránt, becsületos ragaszkodással az 1723: I. II. és III. t.-cikkkel által megállapított, az 1790—91: X. t.-c. által megmagyarázott kapcsolathoz, helyes alkalmazásával az 1867: XII. t.-cikknek, mely ama kellekek közül, meggyőződésem szerint egyetlenegy sem ejtett el.

Évégből kívánunk kell a magyar király közjogi egyéniségének külső megkülönböztetését az osztrák császártól, külön magyar királyi lobogó és önálló magyar udvartás által. Követelnünk kell a kormánytól, hasson oda, hogy a magyar király és a magyar trón örököse az évek jelentékeny részén át az ország területén tartózkodjék, amiből következnek az idegen államok diplomáciai képviselőinek is megfelelő időn át Magyarország fővárosában tartózkodása. Kívánunk kell saját közös külképviseletünkben és az idegen államokkal kötött szerződésekből Magyarország önálló állami létének érvényesülését és pedig úgy a címerekben, zászlókban és egyéb külsőségekben, mint a szerződésalkíságai-ban és végül abban, hogy a magyar állami nyelv ismerete minden külképviseleti szervnél biztosítva legyen. Egyáltalán követelni kell a paritásnak és ezzel nemzeti egyéniségünknek a közös ügyek egész terén való tényleges érvényesítését.

Az egész hadsereg kiegészítő részét képező magyar hadseregben pedig kívánunk kell magyar tisztek alkalmazását, magyar zászlót, magyar címet, esküt a magyar alkotmányra és — mihelyt erre az előfeltételek megvannak — magyar szolgálati és vezényleti nyelvet; továbbá a katonai oktatásnak és igazságszolgáltatásnak önálló szervezését, bár — az 1867. XII. t.-c. 12. §-a szellemében — a hadsereg osztrák részével egyenlő elvek alapján; a katonai szertárak és iparvállalatok és ehhez hasonló egyéb intézmények megfelelő részének Magyarországra áthelyezését, a hadsereg békeleltetésének törvényhozási megállapítását, a hadsereg póttartalékának kontingentálását, az ezen felül fennmaradó védköteleseknek a honvédségbe való beosztását. Kívánom végül a honvédségnek tüzéséggel és műszaki csapatokkal való ellátását.

Lehet, hogy a dolgok rendes menetében e konkrét kívánalmaknak nem mindegyikét hangsúlyoztam volna már most; de kétségtelen, hogy azok a nemzet jogos igényei és ha egyszer a nemzet azokért felhevült, aminthogy kétségtelenül felhevült, nemcsak az obstrukció tábora, de a nemzetnek zöme is, akkor nem engedhető, hogy azoktól vereséggel visszaszorítottassunk, mint egy rakoncátlan gyermek szeszélyének tiltott tárgyaitól. A nemzet dignitása követeli, hogy fenntartassanak és alkotmányos utra tereltessenek azok a jogos kívánalmak, amelyek elhibáztott

alakban ugyan, de kétségtelenül mint nemzeti kívánalmak nyilvánultak meg.

De ami főleg odaérlette meggyőződésemet, hogy régi programom konkrét követelményeit ekkép kibővítem, az a mindinkább kidomborodó összefüggés a nemzeti egység megszilárdításának feladata — mondjuk a nemzetiségi kérdés — és a nemzeti egyéniségnek az egész vonalon, legfőképp a katonai életben való érvényesítése közt. Ez a szempont teszi ezt a problémát kiválóan gyakorlativá és mellözhetlenné.

Belügyeink terén előtérbe helyezem, mint mindenkor tettem, a közélet tisztaságának és az alkotmány erőteljes működésének biztosítását.

Kívánom ezenfelül a gyülekezési és egyesülési szabadságnak törvény által való biztosítását, a közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztését és egyáltalán a személyes és politikai szabadság biztosítékainak megerősítését.

Csakis akkor, ha az eddigiekben kifejtett nemzeti, alkotmányjogi és közszabadsági biztosítékek megalkotásával intézményesen biztosított a hatalomnak nemzeti irányban való gyakorlása, fokoztatott a nemzeti képviselő ellentálló ereje és szilárd alapot nyert a jognak és törvényes szabadságnak uralma: csakis akkor tartom vesély nélkül eszközölhetőnek a központi hatalom bármilyen gyarapítását, tehát különösen a közigazgatás azon reformját, amelyet állami közigazgatásnak szoktak nevezni és amelyet egyébként úgy a helyes kormányzatnak, mint a nemzeti politika belügyi követelményeinek szempontjából régi meggyőződésemhez hiven szükségesnek ismerem. A közigazgatási reformnak pedig mindenestire, de különösen az állami közigazgatás létesítésével kapcsolatosan, fel kell karolni a szolgálati pragmatika és a tárgyilagos eljárást biztosító fegyelmi jog megalkotását, valamint az önkormányzati intézmények megerősítését; ki kell annak terjeszkedni az egész gépezet egyszerűsítésére és különösen a községitőteendők s térnek méltányosabb szabályozására is.

Igen röviden nyilatkozhatom a kulturpolitikáról is, amelyet nemcsak a szellemi haladásnak, de főleg az erkölcsi nevelésnek és a nemzeti összeforrasztásnak szempontjából, kívánok irányítani a nevelés és oktatás minden elágazásában és minden fokozatán. A kulturmunka erre a célra sokat tehet, annál többet, minél szorosabb összefüggésben van az élettel és az összes intézmények párhuzamos működésével. Ha p. o. a katonai szolgálat benyomásai ellentmondanak az iskola hazafias oktatásának, akkor az utóbbi kárba vesztettnek mondható. Barátja vagyok e téren az intenzív állami tevékenységnek és szigorú felügyeletnek, de a feltétlen államotitást úgy nemzeti, mint szabadsági és kulturális szempontból határozottan ellenzom. Óvakodjunk a mi sajátos közjogi viszonyaink közt az államosítások túltengésétől, ne zibbaszszuk meg, sőt használjuk fel szívesen és támogassuk a nemzeti kulturmunkában is a társadalmi tényezőknek, különösen a történelmileg erre hivatott egyházaknak közreműködését, azon feltétel alatt, hogy nemzeti szellemtől áthatott, a nemzeti egység megszilárdítására alkalmas nevelést és oktatást nyújtsanak. E tekintetben szigorubb törvényes garanciákat kívánok és azok pontos végrehajtását, minek részleteiről a kormány iniciatívája folytán ugysis lesz alkalmam nyilatkozni.

Csupán a közgazdasági politika feladataira kívánok itt némileg bővebben kiterjeszkedni, mert nemzeti jövőnk biztosítása szempontjából nem ismerem fontosabb feladatot, mint a *gazdasági megerősödést*, amelynek föltételül nem csupán az értékek felhalmozását tekintem, hanem főleg azok *helyes társadalmi elosztását*, az életképes *önálló gazdasági existenciák szaporítását*, a védelemre szoruló *kisebbségek megvédését*. A közgazdasági politika ilyen irányával kell biztosítanunk a társadalmi békét, a nemzeti szolidaritás érzésének terjedését minden rétegben. E végből szükséges a gazdasági értelmiség fejlesztése, érteve ezalatt nem csupán a technikai képzést, hanem főleg a modern üzleti élet törvényeinek ismeretét, mely a népet az e téren üzött visszaélésekkel szemben önvédelemre képesíti. Szükséges továbbá a szövetkezeti eszme felkarolása minden téren kellő ellenőrzés mellett, de tulságos állami beavatkozás nélkül, a pénz- és

áru-uzsora szigorú üldözése, a természetes áralakulást zavaró mindennemű üzérkedési visszaélések megfékezése, a mezőgazdasági és ipari munkás törvényhozás továbbfejlesztése, jelesen a bal-esetbiztosítás és segélypénztár-ügynek imperatív törvényhozási intézkedések által való szabályozása, a mezőgazdasági munkások téli keresetének előmozdítása, a gyermekvédelmi akció folytatása és egyáltalán a szegényügynek humánus rendezése. A *földmívelő nép érdekében* különösen szükséges vidéki értékesítési központoknak kellő számban létesítése, értékesítési szövetkezetekkel és áruhitellel kapcsolatosan, egyáltalán az értékesítési viszonyok javítása — az előbb említett üzérkedések megfékezésén kívül — olcsó kiviteli tarifák létesítése, közös vámterületen megfelelő vámvédelem és különösen az állatforgalom biztosítása által. Kívánom továbbá a magas kamatozású terhek konverziójának hatályos elősegítését, a szociális és nemzeti szempontból fontos apró birtokszerzésnek minden alkalmas, a tulajdonszerzésével összeférő módon való elősegítését, egyáltalán kívánok nemzeti gondolatot vezetett rendszeres telepítési és birtokpolitikát.

Midőn ekkép a nemzeti termelés főágának, a földmívelés érdekeinek felkarolását sürgetem, nemzeti életkérdésnek tartom emellett a mostani gazdasági egyoldalúságból való kibontakozást, az *ipari és kereskedelmi fejlődést*, melynek, hogy immár gyorsabban kell haladni, mutatja a kivándorlásnak és az intelligens proletáriátusnak ijesztő terjedése; ezek a jelenségek azt bizonyítják, hogy szükek a keresetforrások, hogy azok keretében nem bír elhelyezkedni sem a munkásnép, sem a folyton szaporodó, nagyrészen az állam kulturmunkája által szaporított értelmiség. Magasabb ipari és kereskedelmi fejlettség nélkül nem érhetjük el a valódi gazdasági és kulturális egyenrangúságot a nyugati művelt nemzetekkel, a reális alapon nyugvó erőegyensúlyt Ausztriával, az önmagában befeszített önálló nemzeti létnek valódiságát. *Allam és társadalom tekintse tehát elsőrendű feladatának a hazai ipar támogatását és annak a nemzeti kereskedelemnek fejlesztését, mely mezőgazdaságunk és iparunk termékeit értékesíti és egyáltalán druforgalmat az idegen közvetítéstől jüggelleníti.* E tekintetben nagy súlyt fektetek a tengerre vezető két utunk gondozására, hajózási összeköttetésekink biztosítására, pénz- és hitelforgalmunknak az aranyvaluta tényleges életbeléptetésével kapcsolatos reformjára, mint olyan rendszabályokra, amelyek közgazdaságunk minden ágának érdekében állanak. Kétségtelen azonban, hogy az ipari téren fejlődésünk mai stádiumában, csak a vámvédelem eszközeivel haladhatunk előre, a szükségessé vált szorosabb ütemben. Nem ismerem országot, ahol ez másképp sikerült volna és nem hiszek abban, hogy a fejlődés általános törvényei a mi kedvünkért módosulni fognak. Ezeknek a tényeknek és tapasztalásoknak megfigyelése folytán, eddigi álláspontom megváltoztatásával, a vámterületi különválást közgazdasági haladásunk föltételei közé számítom, politikai céljaim közé fölveszem; de kívánatosnak tartok több évi átmeneti időt és átmeneti rendszabályokat, melyek mezőgazdaságunkat megrázkódításoktól megóvják és amelyeket — mivel az osztrák ipar is ilyenekre reászorult — előrelátó politikával nem lesz nehéz biztosítani, mindenestire könnyebb, mint a vámszövetségnek parlamentáris uton való megkötését.

Olyan politikát tartam föl önök előtt, t. választóim, melyet követni valószínűleg hálátlan dolog, de amelyért a hálátlansággal is érdemes megküzdeni.

Ezek az igazságok lelkemben régtől fogva élnek, sőt mondhatom, hogy az egész politikai fejlődésem azoknak mindig öntudatosabb felismerésében áll; de soha oly teljes világosságban nem ragyogtak lelki szemeim előtt, mint most. Midőn a régi «nemzeti párt» ezt a nevet felvette, azzal jellemeztem politikánknak, mint nemzeti politikának alapfelfogását, hogy a nemzeti gondolatot egyetlen intézményünkben sem engedjük kizárni. Ezzel a kijelentéssel az igazság útjára léptem, de az egész igazságot még nem ismertem fel; ez az egész igazság így hangzik: *a nemzet nem nélkülözheti a nemzeti*

élet teljességének egyetlen lényeges szervét sem, ha nemzet akar maradni. Csakis ebben a formulázásban tűnik fel ez az igazság annak, ami, t. i. nem valamely kívánatos, de esetleg mellőzhető politikai célnak, hanem organikus törvénynek, a nemzeti élet természetes alaptörvényének, melyet nem is lehet megakadályozni abban, hogy valamiképp működjen: rombolva ha utját állják, építve, ha a benne megnyilvánuló erőt helyesen vezetik. Miután ezeket az igazságokat most világosan látom, nem lehet a közéletben más hivatásom, mint azokat szolgálni, a gyakorlati érvényesítés terén, ha az idők teljességét megélem, az előkészítés munkájában, ha — ami bizony valószínűbb — földi pályám előbb ér véget; — párttal, ha akad párt, amely nyitott szemekkel támogatni hajlandó ezen a rögös úton, egyedül, — ha a végén is magamra maradnék, de oly teljes harmoniában önmagammal, minőnek érzése közpályám egyetlen stádiumában sem hatotta át lelkemet. Es önök is, t. választóim, fontolják meg éretten vajjon régi elvárataim melyik csoportjához akarnak csatlakozni: ahhoz-e, amelyet már nem látnak körülöttem, vagy ahhoz, amely ide kísérni szives volt. En semmivel sem fogok elhatározásukra befolyást gyakorolni, csak nézeteim előadásával és helyzetem nehézségeinek leplezetlen föltárásával; én semmit sem kérek önöktől, csak azt, hogy egyedül meggyőződésüket és hazafiúi kötelességérzetük esugallatát kövessék. Sem az egyik, sem a másik esetben nem fog csökkenni hálám azért a bizalomért és ragaszkodásért, amelylyel engem egy negyedszázadon át, a legsúlyosbb megpróbáltatások közt megtiszteltek. Midőn Isten áldását kívánom önöknek, az egész magyar népre gondolok, melynek becsületes lelke sehol oly hamisítatlanul meg nem nyilvánul, mint itt és kérem a gondviselést, hogy ezt a népleket irányítsa oda, ahol reá üdv vár, azon vezérek felé, legyenek azok bárkik, akik megmutatják neki a biztos fenmaradás, az erőteljes haladás, a dicsőség és boldogság útját.

Az új nemzeti párt.

A beszédet mely figyelemmel hallgatta a nép sokasága. Közben sűrűn hangzott föl a tetszésnek zaja: a helyeslés és az éljenzés. A jász nép rendkívül értelmes; gondosan figyel és mérlegel magában minden mondatot, amelyet hall. Nem helyesel vakon és nem buzdul ész nélkül; de ha valamely gondolat megragadja lelkét: a lelkesedése mély és őszinte.

Mikor Apponyi bevégezte szónoklatát, percekig éljenzett a nép. Azután a szószékre lépett Gulner Gyula s *proklamálta a nemzeti párt föllétesítését.*

A lakoma.

A programbeszéd után ötszáz terítékű lakoma volt a Lehel-szállóban.

Az első felköszöntőt Apponyi Albert mondotta a királynak. Beszéde így szól:

Tisztelt választóim! A mióta, mint Jászberény városa megválasztott képviselőjének, jogom van a közönség nevében beszélni, e barátságos összejövetelnél az első szó mindig az enyém volt, hogy érzelmeket adjak annak az első érzésnek, amely magyar emberek gyülekezésénél megnyilvánulni szokott. Az első szó, amely elhangzik, mindig: a király. (Zajos éljenzés.) Erről a tárgyról, amelyről nap-nap után megszólal a honpolgárok ajaka, amelyről e helyen már magam is gyakran szóltam, kimeríthetetlenül fogva mindig újat és újat lehet mondani. Most csak arra akarok célozni, hogy talán soha olyan sűrűn nem hangzottak a király és nemzet közti egyetértés szükségét, mint az utolsó küzdelmek alatt. Meg sem lehet mondani, hogy mi mindent kívántak, mi mindent akartak elnémitani, mi mindent akartak életre ébreszteni ezzel a jelszóval: nemzet és király közti egyetértés. Hát igenis, a király és a nemzet egyetértése mindkettőre nézve az erőnek egyik szükséges forrása, csak hogy ennek az egyetértésnek különböző megnyilvánulása van. 1715-ben akadt egy magyar országgyűlés, amely kimondotta, hogy II. Rákóczi Ferenc és az ő hívei, a magyar szabadság, a magyar nemzeti eszmény ragyogó hősei hazafülvöl, a nemzetnek ellenségei. Akik ezt a törvényt megalkották, abból a célból alkották meg, hogy a király és a nemzet közti egyetértést hozzák létre. Ezekben a napokban Ferenc József király a kormányelnökhöz egy kéziratot intézett, amelyben

elrendelte II. Rákóczi Ferenc földi maradványainak e haza szent földjére való szállítását. (Eljenzés.) Ez is a nemzet és a király egyetértésének létrehozatala szempontjából történt. Ime a két módszer; e két módszer között kell választanunk. Az udvaroncok módszere az, hogy a nemzeti érzést eltörpítsék, lefokozzák, elnémitassák odáig, ameddig az nem a királynak — a királynak szent személye minden vitán kívül áll — hanem az ő hagyományos érzelmeitől meg nem tisztított környezetének lélekzete megengedi. (Zajos tetszés.) Ez az egyik rendszer. A másik rendszer hazafias, szabad szóval, hazafias és férfias nyíltsággal a királynak úgy szól, hogy a király szíve emelkedjék a nemzeti érzések teljességének magaslatára: ez az én módszerem. (Zajos éljenzés és taps.)

Eljen a mi dicsőségesen uralkodó királyunk, aki ennek a módszernek a talajára lépett: haladjon tovább ennek a módszernek az útján, legyőzhetetlenné váljék trónja és ragyogóbb lesz minden földi trónnál. Eljen a király! (Zajos éljenzés.)

Bathó János királyi közjegyző, a jászberényi Apponyi-párt elnöke, szép és tartalmas beszédben köszöntötte fel Apponyit, aki erre hosszabb beszédben válaszolt.

Apponyi beszédét Konczek István jászberényi polgármester és Koncz Menyhért prépost éltetésével végezte.

Gróf Károlyi István mondott ezután felköszöntőt. A hallgatóságot elragadó beszédet ide iktatjuk:

Uraim!

Apponyi Albert barátomra tekintve, eszembe jut Sardou Viktor francia színműíró «Jó barátok» című darabja; e darabban előfordul egy jelenet, melyben a házigazdát, aki kényes helyzetbe jutott, elhagyják összes rokonai — jóbarátai, egyéni érdeküket kockáztatni nem akarván.

Fiatal koromban gyakran választék ki magamnak egy férfit követő például: nem a külsejét nézem én, de egész jellemét, tehetségét, főleg pedig hazafiságát...

Fájdalom, ez általam felállított minták sokszor csalóka fényű hulló csillagok voltak: el is ejtém őket, egyiket a másik után. Nem mind arany uraim, ami fénylik! Végre feltaláltam egyet és ez egyben képzetem felállította eszményét, Apponyi Albert grófot!

Minek ecseteljem Önök előtt tulajdonságait, szellemi nagyságát, jellemét, hazafiságát, — hisz önök ismerik őt: élete nyílt könyv e haza minden fia előtt — egy nyílt könyv a világ minden művelt nemzete előtt: nincs ember, aki tisztelettel ne említené nevét.

Mint kristályszobor áll előttem folyton alakja; nem a csillagos ég, a hold világa, a nap sugarai, de önalkotta egyénisége és jelleme vetnek fényt reá!

Nem hízlelgesből mondom ezt: én nem térdelek le senki előtt, még a nők előtt sem!

Bánk bánnal tartok, aki ezt mondá: aki térdel, az hazudik, vagy imádkozik; én kijelentem, kegyet sem kértem még soha senkitől — még a királytól sem! de Isten látja lelkemet, hogy e pillanatban sem hízlelgek, de hitem és meggyőződésemmel vagyok kis tolmácsa, ha azt mondom önöknek, polgárainak, hogy: hivatottabb, szellemesebb, a magyar boldogságát jobban szívén hordó, jogait, önértékét bátrabban védelmező férfit nem ajándékozhattak volna meg soha és a jövőben sem ajándékozhatnának meg bizalmukkal, mint Apponyi Albert grófot!

Szegény Hazánk számtalan vihártól vert hajóhoz hasonlítható, melyet azonban két horgony megmenthet még az elsüllyedéstől: a szív a nőkben és a szilárd kitartás bennünk. Feladatunk nehéznek látszik és mégis könnyű, ne szünjünk meg szeretni és nem veszend el Hazánk. A kigyó tagjai szétszakasztva bár, élnek, míg feje el nem zuzatik, — egy-egy nemzetet sem lehet megölni, míg a szíve él. Örizzük meg e két horgonyt. Szeressék Önök rendületlenül Hazájukat — mi majd megmentjük azt, ha Isten alkalmat ad!

Most pedig poharam emelem reád, kedves Barátom — reád, Jászberény városa képviselőjére; képviselj ed várost még nagyon soká és engedje Isten, hogy te is elmondhassad egykor Lord Byronnal:

Ha sokat vesztettem,
Nyereségem volt mégis,
Mert mit legdrágábbnak hittem,
Az legdrágább még ma is!

Szóltak még: Pethes Pál, Ságghy Gyula, Lindner János, báró Kaas Ivor, Bernáth Béla, Deésy Zoltán, Förster Aurél és Fincky városi főorvos. Ezután fél négy felé a társaság oszladozni kezdett.

Hat óraker a budapesti vendégek bucsuzni kezdtek. Összejöttek a plébánia udvarán, ahol már vártak a pályaudvarra menő kocsik. Visszafelé már valamivel lefogyott a számuk. Valamivel zajtalanabban, mint ahogyan érkeztek, lassankint távozni kezdtek az emberek. Legnagyobb része a pályaudvarra hajtattott és nemsokára a Budapest felé száguldó vonaton ismét együtt ült az egész társaság.

A jászberényi napnak egyik legbájosabb epizódja báró Kaas Ivor felköszöntőjéhez fűződik. A kiváló politikus, a magyar publicisták Nesztora ifjú erővel, fiatalos tüzzel s szípkázó élccel pattogott a fuzióról, amelyet Tisza fiatalkori ballépésének nevezett el. A nagyhatású köszöntő után a jelenlévő újságírók gyöngéd meglepetéssel kedveskedtek a bárónak. A sajtó képviselőit ugyanis virágajándékkal tisztelték meg a jászberényiek: mindegyik újságíró előtt gyönyörű csokrot helyeztek el az asztalon. Kaas Ivor beszéde után, mintha csak összebészelték volna megmozdultak a csokrok s ott gyűltek föl halomra a szónok előtt az asztalon. Báró Kaas nem soká habozott: abroszba tétette a pompás virágdísz, felvitette a karzatra s Jászberény városának mosolygó szép asszonyait és leányait borította el vele. A bárónak erre a szép ötletére a lelkes sokaság tomboló tetszéssel felelt.

Budapest, június 13.

A képviselőház kedden, június 14-én délután 10 óraker ülést tart, melynek napirendjére az indemnitás tárgyalásának folytatása van kitűzve.

A katolikus kongrua. A katolikus országos kongrua-bizottság, melynek elnöke Samassa József dr. egri érsek és központi előadója: Timon Akos dr. miniszteri tanácsos, egyetemi tanár, e hó 16-án, délután öt óraker a kongrua-bizottság hivatalos helyiségében (V., Hold-utca 13. sz.) ülést tart. Megelőző napon, azaz 15-én, délután fél 6 óraker pedig a nagyobb egyházi javadalmak jövedelmi bevallásainak felülvizsgálatára kiküldött 17-es albizottság fog ülést tartani.

A kvóta-bizottság folyó hó 14-én kedden délután 4 óraker a képviselőházi elnök fogadótermében ülést tart.

A horvát pénzügyi egyezmény. Zágrábról jelentik: A teljes pénzügyi függetlenség kivívása érdekében vasárnap Zágrábrban tartandó nagy népgyűlés alkalmából felhívás jelent meg a horvát néphez. A felhívás szerint most, mikor Horvátország pénzügyi alárendeltsége ismét napirenden van, szükséges, hogy a horvát királyság összes polgárai együttesen működjenek a pénzügyi függetlenség kivívásáért. Pártállásra való tekintet nélkül, vállt vállhoz vetve kell szervezett munkálkodással a teljes pénzügyi függetlenséget kivívni. Devizáinknak rendszeres és fokozott megrövidítése az oka Horvátország teljes politikai, gazdasági és kulturális stagnációjának, az ipar, kereskedelem és közgazdaság hanyatlásának, szóval a horvát nép elszegényedésének. Hogy ettől megmeneküljünk, azért követeli a horvát nép a teljes pénzügyi függetlenséget, hogy szabadon, önmagunk dönthessünk vagyonunk felett. Végül felszólítják a horvát népet, hogy a vasárnap tartandó népgyűlésen minél számosabban jelenjenek meg.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, június 13.

A jászberényi, szegedi és csáktornyai ünnepek kihatással voltak a t. Háza, amely ugyan csak siralmas képet nyújtott még 11 óraker is. A honatyák közül igen sokan voltak oda és még a késő déli órákban is pihenni látszóttak a tegnapi nap fáradalmait, úgy hogy Jakabffy alelnök alig néhány képviselő jelenlétében tudta csak 11 felé az ülést megnyitni. A nagyobb számú jelenlétre pedig ma ugyancsak szükség volt, mert az ülés szavazással kezdődött és

pedig a horvát regnikoláris bizottságban megürit két és az egyik bíráló bizottságban hiányzó egy tagsági hely betöltésével.

A szavazás befejeztével azonnal az új indennitás tárgyalására tért át a Ház. **Neményi** előadó alig néhány szó kíséretében ajánlotta a törvényjavaslat elfogadását, ellenben a Kossuth-párt hivatalos szónoka: **Komjádi** Béla jóval több időt vett igénybe, hogy pártjának a javaslattal szemben elfoglalt álláspontját indokolja. Ugy látszik, a függetlenségi párt legutóbbi értekezletén a pártvezetőség lanyhasága ellen felhallatszott panaszhangok Komjádi Bélára is hatottak és mai felszólalásában már, az eddigi szokásaitól eltérve, kemény bírálatban részesítette a kormányt.

Utána a néppárt nevében **Simonyi-Semadam** Sándor jelentette ki, hogy a javaslatot nem fogadja el. **Simonyi** az indokolás közepette egy megjegyzésével felkavarta a Kossuth-párt hangulatát. A korona és a nemzet közötti viszonyt fejtegetve, ugyanis azt a kijelentést tette, hogy a nemzet a királyé, ami félreértésre adott okot és csak nagy nehezen sikerült kifejezését megmagyarázva, a függetlenségi párt hirtelen felbuzdulását lecsendesíteni. Beszéde egyébként a miniszterelnököt is felszólalásra készítette, amennyiben gróf **Tisza** István Semadam kérdésére kijelentette, hogy a kormány a nyári szünet előtt a költségvetést, a vasuti tisztviselők fizetésjavításáról és a civillista emeléséről szóló törvényjavaslatokat akarja tárgyalatni.

A miniszterelnök után **Lovász** Márton és **Rátkay** László indokolták még meg az indennitás megtagadását, majd pedig az elnök felbeszakitotta a vitát és annak folytatását holnapra halasztotta.

Az ülés végén **Lengyel** Zoltán egy kis házsabály vitát provokált a napirend előtti felszólalások tárgyában, melyben az elnökön kívül, a miniszterelnök és **Rátkay** László is részt vettek.

Az ülés lefolyásáról szóló részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

Elnök: **Jakabffy** Imre alelnök.

Jegyzők: **Nyegre** László, **Daróczy** Aladár és **Sturmann** György.

Elnök az ülést megnyitva, hitelesített a legutóbbi ülés jegyzőkönyvét, előterjeszti az irományokat. Bemutatja **Barta** Odón levelét két havi szabadságidő engedélyezése iránt. (Felkiáltások a baloldalon: Megadjuk! Megadjuk! Derűtség.)

Daróczy Aladár a kérvényi bizottság előadója előterjeszti a kérvények 7-ik sorjegyét, melyek ki nyomtatását, szétosztását és annak idején napirendre tűzését kéri.

Elnök: Következik napirend szerint a bizottságokban megürit tagsági helyeknek választás utján való betöltése és elrendeli a szavazást. Azután következik

az indennitás.

Neményi Ambrus a pénzügyi bizottság előadója rövid indokolás kapcsán ajánlja az indennitás elfogadását.

Komjádi Béla: Nem akarja a vitát nyújtani s csupán annak a kijelentésére szorítkozik, hogy a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt, melynek megbízásából beszélt, nem fogadja el a törvényjavaslatot, mert nem akarják a jelenlegi kormányt a kormányzást lehetővé tenni, mint ahogy nem szavazzák meg egy 67-es alapon álló kormányt sem. Elhatározásuk tárgyi okául pedig az szolgál, hogy a kormány nem igyekezett az ország alkotmányos életét megerősíteni, holott **Tisza** István gróf beköszöntő beszédeben egyenesen utalt arra, hogy azért küldte őket a választók többsége a parlamentbe, hogy a magyar alkotmány erős épületét a megrendítéstől óvja meg. Ez irányban pedig a kormány mit sem tett.

Simonyi-Semadam Sándor: A néppárt nevében kijelenti, hogy a kormányt az indennitást nem szavazza meg. Kérdést intéz a kormányhoz, hogy a költségvetés után milyen munkaprogramot ad a Háznak.

Tisza István miniszterelnök: Nem óhajt az eddig felhangzott észrevételekre reflektálni, majd a vita végén együttesen fog válaszolni az összes felszólalásokra. Ezuttal csupán **Simonyi** kérdésére óhajtja tájékoztatni a Házat, hogy a nyári szünet alatt a költségvetés után, a vasutasok fizetésrendezési, a civillistáról, a katonai alapítványi helyekről szóló törvényjavaslatokat óhajtja a kormány tárgyalatni, ha csak valami közbeeső körülmény ezen tervezet megváltoztatását nem teszi szükségessé.

Lovász Márton: Polemizál **Simonyi**val, aki jobban tette volna, ha előbbi megjegyzéseit a kormány felé intézte volna, akkor nem lett volna baj és a függetlenségi párt nem magyarázhatta volna félre kijelentéseit.

Elnök: Az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök az ülést újból megnyitja.

Rátkay László: Kérde a kormányt, tartozik-e egy kormányt az a programot követni, amelyet adott. Ebből kifolyólag kérde, hogy vajon a Tisza-kormány beváltotta-e adott ígétét. Felolvassa a miniszterelnöknek a főrendiházban adott gazdasági, hadügyi, pénzügyi és kulturális programját. Ezzel szemben azonban azt találja, hogy eddig sem az ígert jelvény kérdés rendezés, a katonai büntető perrendtartás, sem a 68-iki királyi parancs, amely a magyar honos tiszteknek magyar csapatokhoz való áthelyezését rendelte el, meg nem valósult, végrehajtva nem lett. sőt még a közel jövőben sincs minderre kilátás, sem arra, hogy a kormány ezeket komolyan keresztül is akarja vinni. Kérde a kormányt, mi van a készfűzetések felvételével? A közös aktívák állapotáról kér felvilágosítást. Fél, hogy az 1899. évi XXX. teikk minden biztosítékát a kormány darabokra fogja szaggatni. A magyar nemzetet Heine egyik versének tartalmához hasonlítja és fél, hogy mindaz, ami a versben a normand királyra vonatkozik, a nemzettel is be fog következni. Az indennitást nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Nessi Pál: Az előrehaladt időre való tekintettel, kéri beszédeinek holnapra halasztását.

Elnök bejelenti az ülés elején megtartott választás eredményét, mely szerint a beadott 117 szavazattal **Komjádi** Béla és **Münnich** Aurél 113 szavazattal a horvát regnikoláris bizottság és **Trauschenfels** Emil a IX. bírálóbizottság tagjává megválasztottak.

Elnök megállapítja a holnapi ülés napirendjét és az ülést negyed 3 órakor berekeszti.

Két szoborleleplezés.

— Szeged és Csáktornya. —

Budapest, június 13

A **Jászberényi** beszámoló mellett két szoborleleplezési ünnep foglalkoztatta tegnap az ország közvéleményét. **Szegeden** tegnap leleplezték le **Tisza** Lajos gróf szobrát s ugyancsak tegnap volt **Csáktornyan** a **Zrinyi** Miklós emlékoszlopának leleplezése is.

Szegeden.

A fogadtatás.

Tegnap reggel érkezett Szegedre diszkisérétével **Tisza** István gróf miniszterelnök. A kormány tagjainak különvonata, mely az éjszakát Szatymáz állomáson töltötte, reggel félkilenc órakor érkezett Szegedre. Az állomáson a város előkelősége diszmagyarban és ünnepi ruhában jelent meg. A vendégeket a pályaudvaron dr. **Lázár** György polgármester üdvözölte, mire gróf **Tisza** István rövid beszédben válaszolt. Ezután a vendégek és a fogadásukra megjelent közönség hosszú kocsisorban, amely kétszáz fogatból állott, bevonultak a föllobogózt városba; a Boldogasszony-sugarúton a Jókai- és Káráz-utcán, valamint a Széchenyi-téren a közönség állott sorfalat, amely a kormányt lelkesen éljenezte. A kormány tagjai lelkes éljenzés mellett felvonultak a Tisza-szállóba, ahonnan a miniszterelnök ablakából látható a pazzarszép parkban **Tisza** Lajos grófnak virágok és rózsák között álló nemzeti leplezett szobra.

A tisztelő küldöttségek.

A délelőtt folyamán a miniszterelnök a Tisza-szálló kistermében fogadta a kormány tagjainak társaságában a tisztelő küldöttségeket, még pedig elsősorban a törvényhatóság küldöttségét, amelyet **Kállay** Albert főispán vezetett.

Ezután a helyőrség közös hadseregbeli és honvédségi tisztikara, majd a szegedi bíróság és az ügyészség, élükön **Fabiny** Ferenc táblai elnökkel, továbbá **Ternovszky** pénzügyigazgató hivatali testülete élén, **Platz** Bonifác tankerületi főigazgató vezetésével az összes szegedi tantestületek, **Röck** műszaki tanácsos vezetésével a folyammérnökség, a posta-hivatal, az erdőfelügyelőség, az államépítészeti, erdőszeti és kotrótelepi hivatalok küldöttsége, végül **Uhtyrik** üzletvezetővel élükön a magyar államvasutak üzletvezetősége és leszámoló hivatala tisztelegtek.

Az ünnepély.

A szoborleleplezési ünnepély délelőtt 11 órakor kezdődött a szépen feldiszitett Széchenyi-téren, melyet a tűzoltóság kordonnal vont körül.

Az ünnep a Hymnusz hangjai közt vette kezdetét, melynek elhangzása után dr. **Lázár** György polgármester ünnepi beszédet mondott.

A beszéd közben lehullott a szoborról a nemzeti színű lepel és látható lett az emlék, amely gróf **Tisza** Lajost, bittal kezében, egy rakpart-részleten állva ábrázolja, amint letekint az előtte dolgozó három kő- és téglahordó szegedi kubikosra. A polgármester beszéde után a zenekar a Szózatot játszotta, utána a küldöttségek és egyetek elhelyezték a szobron koszorúikat. Középre került Szeged város közönségének kék-sárga-fehér-vörös szalagos óriási koszorúja, melynek felírása: «A város ujjáalkotója emlékének.»

A lakoma.

Délben egy órakor a tisztviselői otthon körében háromszázötven terítékű banket volt. Az asztalfőn gróf **Tisza** István miniszterelnök foglalt helyet, tőle jobbra báró **Bánffy** Dezső volt miniszterelnök, **Plósz** Sándor és **Tallian** Béla miniszterelnök, balra pedig gróf **Héderváry** Károly és **Berzeviczy** Albert miniszterek foglaltak helyet.

Az első felköszöntőt gróf **Tisza** István miniszterelnök mondotta a királyra: T. Uraim! (Halljuk! Halljuk!) Midőn Szeged ujjászületésének 25-ik évfordulóján összegyűltünk, első gondolatunk kell hogy elszálljon ama férfiu fenkölt személye felé, (A jelenlevők fölállanak.) aki fölkereste Szegedet a vész, a siralom, a csüggedtség pillanatában és reményt, új erőt ébresztett a nemzetben a királyi szó: Szeged szebb lesz, mint aminő volt! (Hosszantartó élénk éljenzés.) Uraim! A királyi szó beteljesült és elévülhetetlen hálát kell, hogy ébreszsen a város minden polgárában. De vajon kisebb lehet-e az a hála, amely minden magyar ember kebelében kell, hogy éljen? Vajjon ami Szegeden történt, nem része-e csak annak, ami egész nemzetünkkel szemben megnyilvánult? Vajjon pusztító viharok után egy csüggedt nemzetbe nem a koronázás királyi fénye öntött-e újabb reményt, újabb életet? S vajjon mindaz, ami azóta lefolyt, egy a kötelességteljesítésben megalkuvást, határt, fáradságot nem ismerő hosszú életnek tanulása nem ama királyi akaratnak ad-e kifejezést, hogy Magyarország szebb, nagyobb, hatalmasabb és szabaddabb legyen, mint valaha? (Szünni nem akaró zajos tetszés, helyeslés, éljenzés és taps.) A magyar nemzet mindig igaz hódolattal, tisztelettel és hűséggel környékezte Szent István koronájának viselőjét. De mindehhez a határtalan, az elévülhetetlen hálának érzelmei csatlakoznak most, amidőn a mi királyunk fölé fordul tekintetünk és én azt hiszem, minden magyar ember lelke mélyéből jövő szózatot mondok, midőn azt kívánom, hogy a mi urunkat, királyunkat az Isten sokáig éltesse.

Riadó éljenzés támadt e szavakra, amelyek lelke mélyéig meghatották a közönséget, mely e szavak hatása alatt elénekelté **Kölcsey** Hymnuszát.

Ezután **Rósa** Izsó dr. mondott felköszöntőt a kormányra.

A banket után, amely a leglelkesebben folyt le, a távozó gróf **Tisza** István miniszterelnököt valóságos diadalmenetben kísérték a Tisza-szállóig. A miniszterek délután visszautaztak Budapestre.

Csáktornyan.

Lélekemelő ünnep volt tegnap **Csáktornyan**, hol a költő-hadvezér: **Zrinyi** Miklós emlékoszlopát leleplezték le. A kis Csáktornya erre az alkalomra nagy hazafias lelkesedéssel készült, az összes hazakon nemzetiszínű lobogó lengett s horvátajku magyarjaink is odasereglettek, hogy a szép nemzeti ünnepen részt vegyenek.

A tulajdonképeni ünnep az u. n. óvár udvarán folyt le, melynek ódon falai visszhangozták a zajos éljenzést. Első sorban **Kecskés** Ferenc esperes mondott misét sátor alatt, majd a szoborhoz vonult a közönség, mely akkor már koszorudisznban pompázott. A szobor **Szász** Gyula műve. Magas, karcsu kőoszlopon bronz turulmadár röpköd, karmaival kobozt és kardot fog. Az oszlop alsó részében van **Zrinyi** Miklós bronzba öntött fél domborművű relief arcképe. Az arckép alatt van a Zrinyi-család címere, bronz szalagján a *Ne bántsd a magyart!* felírás. Az emlékkő hátsó oldalára a Zrinyiaszból e sort vették: *Hiremet nemcsak keresem pennámmal, hanem rettenetes bajvivó szablyámmal!*

A szobor előtt dr. **Wlassics** Gyula volt miniszter lépett a szónoki emelvényre és mondott tartalmas ünnepi beszédet.

A beszéd után, amelyet sűrűn szekített meg a lelkes éljen, az emlékművet, melynek alapjára számos koszorú helyeztetett el, a végrehajtóbizottság nevében annak elnöke, Margittay József adta át Csáktornya és a Muraköz közönségének megőrzés végett, védelmébe ajánlva Zala vármegye közönségének s a haza minden polgárának és kegyeletébe ajánlotta azt a drávántuli horvát testvéreknek is.

A felavatási ünnepély után délután 1 órakor 150 terítékű banket volt a Zrinyi-szálloda nagytermében. Az első felköszöntőt *Wlassics Gyula* mondotta a királyra, a második felköszöntőben *Ruzicska Kálmán*, Zala vármegye kir. tanfelügyelője méltatta a nap jelentőségét és felköszöntötte a küldötségeket. Azután még számos felköszöntő hangzott el.

A japán-orosz háború.

Port-Arthur alatt.

Szentpétervár, június 12.

Az orosz távirati ügynökség jelenti: Hire jár, hogy Port-Arthur előtt nagy tengeri csata volt. Állítólag két orosz és négy japán nagy hadihajó elsüllyedt. A hír hivatalos megerősítése eddig nem érkezett.

London, június 13.

A *Standard*nak jelenti Szentpétervárról tegnapelőtről: Hír szerint ideérkezett Skridlov tengernagy egy távirata, mely szerint a vladivosztocki hajóraj e hó 7-én Port-Arthurtól 30 mérföldnyire megütközött a japán hajóhaddal, de mivelhogy nem jöttek ki hajók Port-Arthurból, visszavonult. Hír szerint a hajóhad június 10-én visszatért Vladivosztkba.

London, június 13.

Tokióból táviratozzák, hogy ott minden nap várják a jelentést Port-Arthur elfoglalásáról. *Oku* tábornok folytatja előnyomulását s *hatalmába kerítette a külső erődítményeket*. Kuroki észak felé hatol előre. Az oroszok lépten-nyomon hátrálnak, *Liaojangot kiürítették és a főhadiszállást Mukdenbe tették át*. A japánok már Liaojang közvetlen közelében állanak. Hír szerint Kaipingtől délre mindkét fél erős sereget összpontosított s azt híresztelik, hogy mindkét fél önmagának tulajdonítja a győzelmet.

A szárazföldi haroterről.

London, június 13.

Az orosz főhadiszállásról, Liaojangból jelenti e hó 11-éről: Khinaik híriül hozták, hogy a Port-Arthur ellen nyomuló japán seregek nagy erősítő csapatokat kaptak. Azt hiszik itt, hogy a japán sereg akkor fog támadást intézni Port-Arthur ellen, ha már elég erős lesz, hogy a szárazföld felől körülrőljon és hátulról megfelelő csapatokkal védekezéssé az onnan jöhető támadással szemben, ha az oroszok északról erősítő csapatokat kapnak.

A Port-Arthur felé vivő uton levő japán csapatok jelentékenyen meg fogják változtatni a mai helyzetet és Kuropatkin haderejével szemben tulerőben lesznek a japán csapatok.

Kuroki seregének zöme még Föngvancsöng körül áll. A jobb szárnyon orosz előőrsök állanak Salmaci irányában és kelet felé húzódnak. A két ellenséges fél már egészen közel jutott egymáshoz és minden nap kisebb-nagyobb csatározások vannak.

Páris, június 13.

Szentpétervárról táviratozzák: Kuropatkin helyzete *kétségbeesítő*, mert erősítő csapatai még nem érkeztek meg. Arról beszélnek már, hogy *Kuropatkin kénytelen lesz haderejét észak felé koncentrálni*, nehogy a japán sereg megkerülje őt.

Bikaviadalok Budapesten.

Budapest, június 13.

Megvolt tehát Budapesten is az első két bikaviadal, a harmadikat holnap, kedden fogják megtartani. Világvárosi önértékünk ezek után büszkébben követelheti a külföld elismerését, mert Spanyolországban kívül ezideig csupán Franciaországban engedték meg a bikaviadalok rendezését. Ugy az első, mint a második nap az előre jelzett program szerint folyt le. Az egyik toros ugyan megváltoztatta az első nap programját, amennyiben nem respektálva a rendőrség tilalmát, amely szerint tudvalevő, vérnek nem lett volna szabad folyni. Vér folyt, de ez a vér nem a bikán ejtett halálos dőfés nyomán ömlött ki, hanem emberi sebből bugygyant ki. Pouly matador lábikráján veszedelmes dőfést ejtett az egyik bika, úgy, hogy iszonyu fájdalommal, halotthalaványan támolygott ki az arenából, két társa karjára támaszkodva s így az első estén az izgalmas jelenet benyomásával távozott a közönség.

A hatalmas aréna, amely körülbelül tízezer ember befogadására volt megkonstruálva, az első este csak félig telt meg, óriási ivlámpák szórták alá fényüket a sárga homokkal behintett porondra, amelyet körülbelül két méter magas deszkaemlévény választ el a tulajdonképpeni nézőtérrel. A nézőtér alján elhúzódó páholygyűrűt a főúri világ szép hölgyeinek ragyogó szép koszorúja töltötte meg. Bársonnyal bevont baldachinos emelvény jelzi a zsüri páholyát, amelyben *Sennyey István* báró, *Keglevich Gyula* gróf és *Bethlen István* gróf ültek.

A Carmen látkető zenéje mellett vonult be a *kvadrilla*. Elöl fekete ruhába öltözött lovas, az *alguaril*, utána kürtösök s azután a ragyogó díszbe öltözött viadork csoportja. Kiválik közülök az *espada*, *Pouly*. Szinte eltűnt ruháját a sok csillogó aranypaszománt. A csapat előbb tiszteleg a zsüri páholya előtt, a toreadorok ügyes mozdulattal feldobalják aranyhimes köpenyeiket a páholy szép asszonyainak, azután csak a toreadorok maradnak a porondon, a többiek kivonulnak. Most megnyílik a másik kapu s kiszáguik ranta az első bika.

Egy vörös barna, gyorsíramodású állat, jóval kisebb, mint a magyar bika, de fűgőbbek, gyorsabbak a mozdulatai. Egy pillanat alatt ott settenkednek körülötte a banderillerók, veresbarna posztót lobogtatnak felé. Dühvel ront utánuk a bika, de azok világyerős mozdulattal vetik át magukat a két méteres kerítésen. A másik pillanatban már egy másik ugrik a bősztült állat elé s igyekezik maga után csalni a posztó lobogtatásával. Így tart ez pár percig, amikor a testi ügyesség és vakmerőség produkálva mutatványait. Az egyik nekiiramodik a felbősztült bikának, keresztülugrik rajta a teste hosszában, egy másik hosszú rud segítségével dobja át magát. Ebben a percben az egyik toreador két banderillát (hegyes, kampós végű szigony) dob az állat nyakába, amely után fájdalmas dühvel, egy percre megtoppan a bika. Rázza, rángatja a nyakát, de a szigony annál mélyebben vágódik testébe.

Most következik az *espada*. Vörös posztóval a kezében szinte játszik az állattal; villágyerős mozdulatokkal, graciózus szökéssel tér ki a bika elől. A tekintetével, amely a bika szemén függ, szinte leköti: gyors, szapora mozdulataival szinte kifárasztja, elgyötri az állatot.

Most egy ügyes mozdulattal szalagos kokárdát csap a bika nyakszirtjébe, ahova a dőfést szokta mérni. Kürtszó jelzi, hogy az első küzdésnek vége. A második viadalban egy tehénnel mókázott Pouly.

A harmadiknál izgalmas jelenet történt. Egy koromfekete bikát eresztettek be, amely szilaj dühvel igyekezett az egyik toreador után. A legény átveti magát a kerítésen, utána ugrott a bika is s vagy öt percig tartott, míg a porondra tereltek.

Ekkor nekiment egy banderilleronak, aki nem tudott félreugrani. A bika letépette, de mint a vilám, egy pillanat alatt mellette teremnek társai, veres posztót dobna az elcsuszott társukra, aki a következő pillanatban már talpra is ugrott a közönség riadó tapsa között.

Az izgalom még tartott, amikor a nagy csöndben előlépett *Pouly*.

A bika folyton támadta, a matador csodálatos ügyességgel játszott vele. Egyszerre féltérdre rogyott. A bika hatalmas dőfést mért jobb lábára. Az *espada* elsápadt s nyomban nagy vörös vérfolt jelent meg a fehér selyemharisnyán.

Két társa karjára támaszkodva vezették ki a közönség nagy izgatottsága között.

Kinn a mentők első segélyben részesítették s most a Réczey-féle II. sebészeti klinikán fekszik. Allapota súlyos, de nem életveszélyes.

A bikával azután, az első banderillero *Clarion* végzett. Ugyancsak ő vette át *Pouly* szerepét tegnap este is s ügyességével s merész eleganciával megnyerte a közönség tetszését.

A tegnapi nap különben az első nap modorában

folyt le. Volt egy rendkívül bravuros mutatványa *Leiglon* toreadornak, aki egy mozdulattal elkapta a bika szarvát s hatalmas csavarással a földre teperte a tajtékzó állatot. —*ván.*

NAPIHIREK.

Budapest, június 13.

— (Időjárás.) Délnyugattól a Keleti tengerig maximum, délen pedig depresszió helyezkedett el. Angol- és Oroszországban alacsony a levegőnyomás, Európában eső már csak szórványosan fordult elő és a hőmérséklet lényegesen nem változott.

Hazánkban az idő meleg és a délnyugati részek, meg Erdély egyes tájai kivételével száraz volt. Zivatar Zágrábból jelentettek.

Jóslás:

Meleg idő várható, az ország déli felében helyenkint esővel vagy zivattal.

Hőmérséklet: + 24-8 C. fok.

— (A király a bécsi lövészünnepélyen.) Bécsből jelentik: A király tegnap délután 1 órakor a bécsi lövészegyesület zászlószentelési lövészünnepé alkalmból meglátogatta a bécsi lövöldét. A lövészek zajos éljenzéssel fogadták a királyt. A lövölde bejáratánál *Wetzelsberger* főlövészmeister üdvözölte a királyt és megköszönte a megjelenést és az adományozott zászlószalagokat, mire a király örmét fejezte ki, hogy eljöhett és a lövészet ügyének szerencsés fejlődést kívánt. Ezután a király körutat tett az épületben és ismételtlen meglepedését fejezte ki a lövéseredmények felett.

— (Frigyes főherceg), aki Londoanban járt, hogy a király megbízásából *Edvárd* angol királynak átadja az osztrák-magyar tábornagy méltóság jelvényeit, tegnap este Londonból Bécsbe érkezett.

— (Makfalvay államtitkár Kolozsvárról.) *Makfalvay* államtitkár, ki tegnapelőtt este kíséretével Kolozsvárra érkezett, tegnap délelőtt — mint *Kolozsvárról* jelenti — meglátogatta az odvaló gazdasági tanintézetet, hol *Szentkirályi* Akos igazgató kalauzolta. Délután kikocsizott a kolozskari kincstári telepítésekhez és este Torda felé utazott.

— (Az őszi hadgyakorlat.) A félhivatalos Bud. Tud. jelenti: Minduntalan hire jár, hogy az idén is nagy őszi hadgyakorlatot tartanak Magyarországon, amelyen ő felsége is jelen lesz. Többször említettük, hogy mivel az obstrukció miatt az ujoncokat a magyar csapatoknak a tavalyi október helyett csak az idei május hónapban bocsáthatták rendelkezésükre, a magyar csapatok kiképzése még nem hadhatott annyira, hogy nagyobb szabású őszi hadgyakorlatot lehessen velük tartani. Ily gyakorlat ennélfogva az idén *csak Ausztriában* lesz, ahol az ujoncok idejében bevonulhattak, még pedig szeptember 2-6. közt a csehországi Strakoniceban. O felsége és a vezérkar Strakonice mellett, Steknában lesz szállva.

— (Halálos motorverseny.) Berlinből táviratozzák, hogy Magdeburgban tegnap a motorversenyen nagy szerencsétlenség történt. Az aranykerék-dijért futott versenyben *Douglas* párisi kerékpáros, aki már-már megszerezte a versenyt, összeütközés következtében kizuhant gépkocsijáról és eszméletlenül terült el a porondon. Sérülése halálos. Vezetője szintén súlyosan sebesült meg. A versenyt a szerencsétlenség következtében félbeszakították. Magdeburgi reggeli lapok azt jelentik, hogy a magdeburgi aranykerékért való tegnapi versenyen *Douglas* és *Domke* motorai összeütköztek. Az összes versenyzők felbuktak, *Douglas* életveszélyesen megsérült.

— (Az ujoncok felesketése.) A honvédséghez és a közös hadsereghez besorozott ujoncok ünnepélyes felavatása tegnap ment végbe. A honvédségnél a felesketés a külső Üllői-úton levő *Ferenc József* honvédegyalagsági kaszárnyában folyt le, amelyen jelen volt *József Agost* főherceg az első honvéd huszárezred osztályparancsnoka, *Bihar* altábornagy honvédkerületi parancsnok s az összes tisztek. Az esketés után a legénység *József Agost* főherceg előtt ellépett s ezzel az ünnep véget ért. — A közös hadsereg regrutái mint rendszeren, a *Vérmezőn* esküdtek fel. A csapatok szemléjére *Lobkovitz* Rudolf herceg hadtestparancsnok jelent meg nagy kísérettel. Az eskü után a katonaság vig zeneszó mellett bevonult a kaszárnyákba s szabad napot és kivételes ebédet kapott.

— (Főhadnagy és szerkesztő afférje.) Mi adtunk elsőnek hírt arról az afférről, mely a *Himnusz* miat

Dittl lovag főhadnagy és Fehér Aladár lapszerkesztő között kitört. A nagybecskereki affúra vonatkozóan illetékes helyről a következőket jelenti a «M. T. L.»: A Nagybecskereken megjelenő «Torontaler Zeitung» című német hetilap néhány nap előtt vezércikkben támadta meg az urnapi körmenet alkalmával kirendelt díszszázad parancsnokát, Dittl lovag főhadnagyot, mert a főhadnagy állítólag egyrészt a felvonuló hadastyánok üdvözlését nem fogadta, másrészt a Himnusz eljátszása alatt a legénységnek «Ruht»-ot és csak annak elhangzása után vezényelt ismét «Habt Acht»-ot. Ez nem felel meg a valóságnak, mert az illető főhadnagy a hadastyánok tisztelgését igenis kardtisztelettel viszonzta, másrészt a Himnusz közben nem vezényelt Ruht-ot, hanem a legénység «Vigyázz» állásban várakozott, míg a templomból jelt nem adtak a továbbra szükséges vezényszavakra. Lovag Dittl Fehér Aladár tartalékos tisztet, a «Torontaler Zeitung» szerkesztőjét provokálta, ki csak azzal a feltétellel akart lovgias elégtételt adni, ha lovag Dittl tiszti becsület-szóra kijelenti, hogy a magyar nemzetet sérteni nem akarta. A provokáló főhadnagy ezt a feltételt el nem fogadta, mert ezt a kijelentést felsőbb hatóságának minden pillanatban kész megadni, de nem sértő ellenfeleinek, kinek semmi okot nem adott arra, hogy hazafias érzelmeiben kételkedjék és akit nem ismer el a magyar nemzet képviselőjének. Hir szerint a katonai hatóság az ügyet az ügyészséghez szándékozik áttenni.

(Rózsaszünet.) Tegnap, vasárnap, pompás rózsaszünetet rendeztek a Városligetben a Fővárosi Szegény Gyermekkert Egyesület árvái javára. Az ünnep az állatkertben folyt le. Az ünnepi program délután három órakor kezdődött, a katonai és cigányzenekarok hangversenyével. Alig hogy a versenynek vége lett, cirkuszi előadás volt, majd pedig a főkapuval szemben felállított nagy színpadon megkezdődött az előadás G. Kápolnai Irénnek és Kovács Mihálynak, a Népszínház tagjainak kettősével, melyet Kornai Bertának, a Magyar Színház tagjának dalai követtek. Ezután Rédei Szidi, a Népszínház művésznője adott elő több dalt, majd Lakos Margit, egy kis gyermektáncosnő lépett fel: Szentgyörgyi Lenke, a Magyar Színház és Szentgyörgyi Györgyi, a Király Színház tagja, egy angol táncoktatóst mutattak be. A műsort Nyárai Antal dalai fejezték be.

(Egy község magyarosodása.) Hazafias ünnepély folyt le e hó 9-én a bácsmezei Keresztur községben a koronázási évforduló alkalmából. A község 6000 lelket számlál, kik kivétel nélkül görög-katolikus rusznyákok. Egypár év előtt még egy szót sem tudtak magyarul és erősen ki voltak téve az izgatók csábításainak. A község lakossága Arnold Károly jegyzőben hazafias vezetőre talált, aki életcéljával tüzte ki, hogy a község lakosságát meggyerje a magyar állam-észmének. A községi jegyző buzgó támogatója volt a kerület orsz. képviselője, dr. Molnár Károly, kik közös akaratlan keresztülvitték, hogy a községi iskolák államosítottak. Az állami iskolák azóta igen szép eredményeket értek el az állami tanítók és fáradhatatlan izgatóik működése alatt. Erről alkalma volt meggyőződni Latinovits Pál főispánnak, aki az iskolai ünnepélyre Molnár Károly képviselő és Gréf tanfelügyelő kíséretében folyó hó 9-én a községbe érkezett, hogy személyesen győződjék meg az elért eredményről. A tapasztaltak minden várakozást felülmúltak, amennyiben a tisztán rusznyák anyanyelvű apró gyermekek tökéletes kiejtéssel beszélnek magyarul. Magyarul szavaltak és magyarul énekeltek a rusznyák fiúk és lányok. Latinovits Pál főispán az ünnepély után lelkes beszédet intézett a tanítókhoz és midőn teljes elismerését fejezte ki, buzdította nemcsak a tanítókat, hanem a község vezető embereit is, hogy továbbra is haladjanak a megkezdett uton. Befelezésül Gréf tanfelügyelő jelentette ki, hogy a közoktatásügyi miniszter is teljes elismeréssel van az elért eredmény felett és ezért az igazgatót 100 korona jutalomban részesítették.

(Eszék.) Máramaros vármegyében e hó 11-én fél napig tartó meleg eső volt és pedig Máramaros-Szigeten, a szigeti járásban, Técsőn, Huszton. A visói és izavölgyi járásban is volt eső. — Békésmegyében a nagy szárazság után most többször esik az eső. Tót-Komlóson tegnap félórát tartó felhőszakadás volt, és a hirtelen támadt nagy vízmennyiség az egész községet elöntötte, de csak kisebb károkat okozott.

(Gyászrovat.) Trencsénből írják, hogy idősebb Ucsnay József ny. főszolgabíró, 1848/49-iki honvéd-

hadnagyot tegnap temették el Szkalán. A megboldogult résztvett Szent-Tamás ostromában, a vizaknai, a nagyszebeni és Bem többi csatáiban. A forradalom lezajlása után kilenc évi rabságot szenvedett. Előbb községi jegyző, megyei esküdt, utóbb pedig főszolgabíró lett. Ucsnay 81 évet élt.

(Megszűnt sztrájk.) Gyuláról jelentik: A közművesegédek és mesterek között huzódó sztrájk, amely miatt már 80-an családostól Amerikába való vándorlásukat is bejelentették, sőt utlevelet is kértek, dr. Lukács György főispán és dr. Fábry Sándor alispán közbenjárására valószínűleg mihamar véget ér. — Békésen a közművesek sztrájkja még egyre tart.

x Utazási sorsjáték. Az Idegenforgalmi és Utazási Vállalat tudatja, hogy az Utazási sorsjáték nyerevényjegyzéke megjelent. Azok a sorsjegyek, amelyek nem nyertek, a keddi bikaviadalokra érvényesíthetők.

x Az ipar csodája mindig az volt, ha az ipartermek oly olcsó árban kerül forgalomba, hogy ez föl-tünést kelt. Egy ilyen csodát teremtett meg az «Országos Posztókitvíteli Áruház» azzal, hogy szétküld 5 forint egységárban a legnagyobb férfiföltönyre elegendő (3,20 mtr.) legfinomabb fekete, sötétkék, barna és sötétszürke posztót vagy kamarn-szövetet. Ezt a szinte hihetetlen olcsó árt úgy tudta megteremteni, hogy egy posztógyárosnak pénzre volt szüksége és minden készletét eladta neki olyan olcsón, hogy a vételár alig fedezte az előállítás költséget. Ajánljuk a nagyközönségnek, hogy minél sürgősebben rendeljen ezen finom posztókból, mert a készlet előreláthatólag nem sokáig tart. Megrendeléseket utánvét mellett eszközöl az Országos Posztókitvíteli Áruház Budapest, Rottenbiller-utca 5. szám. Mintákat a nagy forgalom miatt nem küldhet.

x Fölvívjuk olvasóink figyelmét Herczeg és Horvát Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az «Adria» szállóval szemben létező női-divatáruházára.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Magyar kir. Opera. Arnoldson Szigrid tegnap fejezte be nagyszerű vendégszereplését, melylyel a budapesti közönségnek ismét néhány igen élvezetes estét szerzett. Bucszóul Lakmát énekelte, azzal az előkelő művészettel, azzal a bájjal és finom izléssel, amely minden alakítását jellemzi és amelylyel tegnap is megigézte a közönséget. Minden nagyobb énekszám, különösen pedig a híres csengetyűdal után elemi erővel tört ki a nézőtér a tapsvihar, a felvonások után pedig nem győztük számlálni a kihívásokat, amelyekben a lelkes közönség a művésznőt részeltette. A többi szereplők közül első sorban Payer Margitot illeti feltétlen dicséret, aki mint Malika az első felvonás női duettjében a vendégművésznőnek méltó partnere volt. Broulik nagyon szépen énekelte Geraldot, valamint Ney D. is az indus főpapot.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— Felmentett vasutasok. Trencsénből jelentik: A trencsényi kir. ügyészség az április hóban kiűtött vasuti sztrájk alkalmával Barna István trencsényi-iztebniki és Kaszner Ede új-zsolnai állomásfőnök, továbbá Rösler Győző és Latkóczy Pál új-zsolnai forgalmi tisztviselők ellen izgatás és kötelességesség miatt bünvádi eljárást indított, amelyet azonban a megejtett vizsgálat alapján, büntetendő cselekmény hiányában, valamennyi ellen beszüntetett.

A szegszárdi kir. törvényszék vádpanca f. hó 11-én hozott határozatot Berényi József állomásfőnök és Hayden Lajos vasuti hivatalnok ügyében, akiket a kir. ügyész hivatali hatalommal való visszaélés és a hivatali kötelesség teljesítésének megtagadása és hitlen vagyonkezeléssel vádolt. A kir. törvényszék a foganatosított bünvádi eljárást a vádlottak ellenében beszüntette, mert az államvasuti tisztviselők törvényeink és rendeleteink értelmében nem köztisztviselők. A kir. ügyész a felmentés ellen felfolyamodást jelentett be.

— Péksegédek vendettája. Kápolnai József sőtösegédet ez év május 20-án este fél 9 óra tájban a Figyelő-utca 8-ik számú házból kijövet a járdán három ember megtámadta. A támadás ügyében megindított nyomozat során Kápolnai azon gyanújának adott kifejezést, hogy támadói a sőtömunkások szak-

NYILTTÉR. *) Vérgyógyítás. Hemopatia.

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívüli sikerrel lesz alkalmazva köszvény, asztma, szív-, vese-, gyomor-, bel- és hólyagbántalmaknál, súlyos ideg-, vér- és bőrbajoknál. Biztos védelem szélhűdés és elmezavar ellen 12 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének

dr. Kovács J.

egyetemi orvostudornak (Hemopata) rendelő intézete van Budapest, V., Váci-körút 18. szám alatt. Rendelés naponta 9—12-ig és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszó. Betegeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

Dadogást és minden beszédhibát sikeresen gyógyít SOLT LAJOS tanfolyama. Budapest V., Báthory-utca 20. szám. Fölvétel 12—1-ig.

* E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

KÖZGAZDASÁG.

Budapest, június 13.

Makfalvy államtitkár szemleutja. Makfalvy Géza földmívelésügyi államtitkár, dr. Bartók József min. tanácsos, a telepítési ügyosztály főnöke, Lovas Sándor min. osztálytanácsos, a telepítési ügyosztály vezetője az erdélyrészi, torontali, krassószörényi és a bácsbodrogmezei újabban telepített községek megtekintésére hosszabb utra indultak.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

A mai üzlet kedvezőbb belöldi jelentések és a külföldi tőzsdék változatlan, részben olcsóbb jegyzéseinek hatása alatt ellanyhult. A hangulat általában nyugodtabb. A malmok is, miután a lisztüzletben visszaesés mutatkozik, tartózkodóbb vételkedvet tanúsítottak s csupán 15,000 mm. búzát 5 fillérig olcsóbb áron váltottak magukhoz.

Készáru-piac.

Buza bányadt irányzatban tartózkodó vételkedv mellett elkelt ca 15000 mm. 5 fillérig olcsóbb áron.

Rozs csendes.

Zab és árpa változatlan.

Tengeri 5 fillérről olcsóbb.

Rozs: 200 mm. 6.55 korona, 120 mm. 6.45 korona, 200 mm. 6.50 korona.

Arpa: 200 mm. 6.55 korona, 200 mm. 6.50 korona.

Zab: 100 mm. 5.95 korona, 100 mm. 5.80 korona, 100 mm. 5.75 korona.

Érték-tőzsde.

Igen kevés üzlet mellett nyugodtan minden emocio nélkül folyt le a mai üzlet. A helyi piacon a Városi villamos vasut részvények magasabb áron keltek el.

Az előtőzsdén jegyeztek:

Osztrák hitel	641.25	641.	641.	—
Magyar hitel	747.	747.	747.	—
4% koronajáradék	97.20	97.20	—	—
Leszámitolóbank	448.50	448.50	448.50	—
Jelzálogbank részv.	499.50	499.50	—	—
Rimamurányi	484.50	484.50	484.50	—
Allamvasut	635.	634.75	634.75	—
Városi villamos	330.50	330.50	—	—
Budapesti Közuti	573.	573.	573.	—

A déli tőzsdén zárlatok:

Osztrák hitelrészvény	640.75	—	—	—
Magyar hitelrészv.	746.	—	—	—
4% koronajáradék	97.20	—	—	—
Leszámitolóbank	448.50	—	—	—
Jelzálogbank részv.	499.50	—	—	—
Rimamurányi	484.50	—	—	—
Allamvasut	634.75	—	—	—
Városi villamos	330.50	—	—	—
Budapesti közuti	573.	—	—	—

Felelős szerkesztő: MAGYAR GYULA.

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat.

Elismert kiváló jóminőségű

Honi ipar! Sajátkészítményű férfiruha-áruház Honi ipar!

férfiszabó LUKÁCS GYULA férfiszabó

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. sz. alatt.

Dus választék fiu- és gyermekruhákban.

Nagy választék divatszövetmellényekben. Mértékszerű megrendelésekre csakis kiváló jóminőségű honi és angol szöveteket tartok raktáron. Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

102

SZINHÁZAK.
Kedd, 1904 június 14-én.

M. kir. Operaház.
A varázsfwola.
Nagy dalmű 2 felvonásban. Zenéjét szerző Mozart A. Kezdeté fél 8 órakor.

Nemzeti színház.
Annuska.
Kezdeté fél 8 órakor.

Népszínház.
A szalmaözeveg.
Énekes vígjáték 3 felvonásban. Írták: Valabrégue és Hennequin. Kezdeté fél 8 órakor.

Vígyszínház.
Csók pirulák.
Bohózat 3 felvonásban. Írta: Hennequin és Bilbaud. Kezdeté fél 8 órakor.

Király színház.
En, te, ő!
Nagy operett 3 felvonásban. Írták: Caillavet és Fiers. Kezdeté 8 órakor.

Magyar színház.
Szulamit.
Zsidó daljáték 4 felv. Kövessy Albert átdolgozásából írták: Deöthy László és Makai Emil Kezdeté 8 órakor.

Uránia.
Spanyolország.
Írta: Pekár Gyula. 199 vetített képpel, spanyol táncal és 8 teljes bikaviadalt ábrázoló mozgólépcsővel. Zene-kísérettel. A bikaviadalt bemutató mozgólépcsőkép tartama 15 perc. Kezdeté fél 8 órakor.

Fővárosi nyári színház.
Rip van Winkle.
Regényes operette 3 felvonásban. Kezdeté fél 8 órakor.

A városligeti nyári színház.
A pálinka.
Kezdeté fél 8 órakor.

SCHMIDT M.
szíjgyártó, nyerges és bőrrendő
Bpest, VIII., Kerepesi-ut 25.
Kocsizó- és lovas- és lovaszámok.
Mindennemű utazóbőröndök.

Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Olesó KÁVÉ ÉS TEA

ARAK:

1 kl Háztartási	frt 1.20
1 • Portorico	1.30
1 • Portorico	1.50
1 • Kuba (finom)	1.70
1 • Kuba (legfinomabb)	1.90
1 • Gyöngy (finom)	1.50
1 • Mocca	1.40
1 • Mocca (legfinomabb)	1.60
1 • Arany Jáva	1.40
1 • Arany Jáva (igen finom)	1.60

Különösen ajánlom naponta frissen pörkölt kávéimat

1 kl Vegyes pörkölt kávé	frt 1.40
1 • Finom pörkölt	1.60
1 • Kuba pörkölt	1.80

Kávéhoz csomagolható:

1/4 kl Mandarin cs. kev.	frt 1.60
1/4 • Mandarin cs. kev.	1.85
1/4 • Háztartási	1.25
1/4 • Háztartási	1.65
1 csomag törmelék	1.30

4 1/2 kilós postaszáknál (melyben több fajta is küldhető) már a vidékre is teljesen bérmentve és olvámolva küld

Balogh László
Kávé- és tea-üzlet BUDAPEST.
Főüzlet és iroda: (269)
VII., Rottenbiller-utca 12. szám.

LEGszeBB.....LEGJOBB.....LEGOLCSÓBB

PAP LAN PAP LAN PAP LAN

iÖSSZEHAJTHATÓ VASÁGY 10Frt. FACÉLSODRONY 5Frt.
3KIVEHETŐ MATRAGGAL 10Frt. ÁGYBETÉT 5Frt.

GICHNER JÁNOS

paplan, matrac és kárpitosáru gyáros, szőnye, függöny, vasbutor stb. nagy raktára. 150

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. sz.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző árúkat kicseréltetnek, vagy a pénz visszaadatik.

90 kr. Minden órajavítás
arany, ezüst és drágakő beállítás a legmagasabb árban Schiller Izsó IV., Királyi Pál-utca 12. sz.

Sikerült

Karlsbadban 2 vagon percellán árut rendkívül olcsó áron megvennem. Ennek kiürítése üzletben megkezdődött.

Aruim: Egy comp. fin. 6 szem. fehér ebédli készlet 3 frt
Egy comp. 6 szem. ebédli diszesen festve csak 5.50 frt.
Egy comp. 6 szem. ebédli csodakészlet aranyozva és festve csak 7.35 frt.
Egy diszes mosdókészlet csak 3.35 frt.
Kávé- vagy tea-készlet fehér csak 1.50 frt.
Csoda kávé- vagy tea-készlet aranyozva és festve csak 3.75 frt.
Egy 6 szem. metszett és gravírozott üveg-készlet 4 frt.
Egy tucat vizes vagy borospohár 60 kr.

TAKÁCS FERENC

magyarhoni üveg- és carlsbádi porcellán gyári raktára

Andrássy-ut 74. sz.

Vidékre ingyen láda és csomagolás. — Pontos kiszolgálás. Vasuti állomás kérétek.

KEMÉNY ÉS TÁRSA

Betóti-Társaság, kereskedelmi tudakozó-intézet
Alapítta ott 1888. Telefon 21-54.
Budapest, Podmaniczky-utca 39. sz.

Lakásokat
csekély díj mellett közvetít
"Fővárosi Lakásközvetítő"
Kossuth Lajos-u. 16. 286/1

Szobákat
csekély díj mellett közvetít
"Fővárosi Lakásközvetítő"
Kossuth Lajos-u. 16. 286/II.

Gyönyörű!
Marechal Niel rózsák megfelelő áron kaphatók. Rosenkranz, Görs, Ausztria.

Pénzkölcsönt!
Kis- és nagybirtokosoknak, kiknek birtokait nagy kamatu adóság terheli és ezt olcsó kamatos pénzzel akarja kifizetni, avagy ha új kölcsönt akar felvenni, oly pénzt, melyre csak 4% kamat fizetendő s mely kamattal a tőke is törlesztve lesz s adós bármikor felmondhat, a pénzintézet azonban nem mondhat fel, teljes bizalommal forduljon

Grünfeld S.-hez
Budapest, Király-u. 23. sz.

Olvassóink figyelmét felhívjuk a

KALAP-KIRÁLY

— tavaszi elsőrangú különlegességeire —

Budapest, Kossuth Lajos-utca

(Klotild Palota).

3, 4 és 5 koronás különlegességekből elismert specialista. Divatlap küldetik. 253

Kalap-különlegességek legújabb divat'ak'ban 3, 4, 5 kor.-ért kaphatók

NEUBART DEZSŐ-nél BUDAPEST, Kerepesi-ut 11. szám

BÜTOROK

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig legjutányosabban kaphatók úgy készpénzért, mint részletfizetésre

MEHRENTREU és FUCHS testvéreknek
Budapest, VI., Teréz-körút 8. (Andrássy-ut közelében). Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

A „HARISNYAKIRÁLY”

budapesti üzlete kizárólag Teréz-körút 2. szám a. Elismert legjobb harisnyák. Feltétlen szabott és olcsó árak. Feltétlen szabott és olcsó árak

Minden öszülő egyénnek nélkülözhetetlen a **Tábor-féle Haj-Regenerateur** mely csakis Tábor gyógyszer-tárában kapható. — Ára 2 korona.

Ez nem hajfestő! Ártalmatlan! Szintelen folyadék! Sem a kézen, sem a tejbőrön, sem a ruha szövetén semmi foltot nem hagy és épp oly egyszerűséggel használjuk, mint mikor vízzel bekenjük a tejünket. Az ősz haját 8-10 nap alatt olyan színűre varázsolja, mint az fiatal korában volt, anélkül, hogy festené. Férfi és nő egyaránt biztos eredményvel használhatja. Hatásáért elvállalom a kezességet! — Arc szépítésére a leghatásosabb a **csoda-crém**. Szeplőt, májfoltot és minden arctisztatlanságot 4-5 nap alatt eltüntet és nem engedi, hogy újra kiüssön. Hatásért teljes szakavatottságot vállalom. Ára 1 korona, hozzávaló szappan 70 fillér. Fenti szerek kizárólagos megrendelési helye: Tábor Gyula gyógyszer-tára Alberti-Irsán.

Becslési áron alul adatnak el még a lent felsorolt cikkek, mivel azok többé raktáron nem lesznek.

1 elegáns Sephír pongyola	becsár 5.-, eladási ár 2.50 ft
1 remek delain pongyola	12.-, " 5.-
1 remek szövet felszoknya	12.-, " 5.50
1 gyönyörű angol szövet v. luster-alj	10.-, " 4.50
1 remek f. selyemfenyű cloth alszoknya	6.50, " 3.-
1 selyem lajít alszoknya (suhogó) csipkedíszszel	16.-, " 7.50
1 elegáns lavaszli Havelok finom angol kelméből	16.-, " 7.75
1 finom szövetruha minden színben	25.-, " 10.-
1 legfinomabb selyembiroz	15.-, " 6.-
1 remek costum, kabát és alj	24.-, " 12.-
1 doubl. szövetgallér, kockás belsejével	14.-, " 8.-
1 finom selyemruha, elegáns, dus díszítés	45.-, " 12.-
1 finom utazó köpeny	12.-, " 6.50
1 liszta cérna abrosz, 6 szalv. ajour széllal	9.-, " 3.25

1 tolltartó ágyhuzat, erős, mint a bőr, 30 rőf	becsár 0.50, eladási ár 6.- ft
1 Pius-pápa vászon, remek min.	9.50, " 5.25
1 vég liszta len crász, al-	22.-, " 12.50
Kalmi vétel	
1 ablakra v. csipkefüggöny, remek minta	4.50, " 2.25
1 töl. vászon pohártörő	2.40, " 1.60
1 smyrna-szövet, 260 sz., 3 m. h.	18.-, " 8.50
1 méter valódi spargaszövet, tartós minőség, 90 széles	1.25, " .95
1 méter ugvanaz, 65 széles	1.10, " .70
1 vég irlandi vászonj 54 rőf	17.-, " 9.25
1 chine paplan, 2 személyre, ujd.	12.-, " 5.50
1 valódi clothpaplan, remek min.	8.50, " 4.25
Vászon ingek	1.50, " .85
Fazdagon díszítve	3.-, " 1.50
1 ruhára való remek delain 7 mtr. minden színben	3.75
1 ugyanaz másfajta delain 7 méter	2.10

1 ruhára való fekete kamgarn, 120 széles, 5 m. 5.25 ft	
1 teljes blonza való tiszta selyem, 4 méter	becsár 7.-, eladási ár 3.50
1 vég rumburgi vászon, 38 m.	19.50, " 9.75
1 vég damaszt csinval ágynemű, csikos vagy virágos	13.-, " 6.50
1 vég cérna kanavasz 30 rőf	9.90, " 4.95
1 ág és asztalkészlet (3 drh)	10.50, " 5.25
1 a legfin. nehéz minőségű	17.-, " 8.50
1 a legfinomabb nehéz minőségű	2.30, " 1.15
1 a legfinomabb nehéz minőségű	3.50, " 1.25
1 tucat finom zsebkendő	1.50, " .75
1 a legfinomabb	2.50, " 1.25
1 a legfinomabb cérna hat szál, tel	5.-, " 2.50
1 mirius-koszoru, fátvállal együtt	6.-, " 3.-
Csodajó lepedő-vászon, gyepen fehéritett	16.-, " 7.75
Agy elő való remek minta smyrna	7.-, " 3.50
A legjobb fajta smyrna	3.60, " 1.80
1 kész vászonlepedő	1.90, " .95

Minden vevő 10 korona rendelésre egy smyrna szőnyeget kap teljesen ingyen és egy életnagyságu krétarajz-arc képet.

NERCZEG és HORVÁT Budapest, Kerepesi-ut 52.

Az ipar csodája

mindig az volt, ha az ipartermék oly olcsó árban kerül forgalomba, hogy ez föltűnést kelt. Egy ilyen csodát teremtett meg az

„Országos Posztó kiviteli Áruház“

azzal, hogy szétküld 5 forint egységárban a legnagyobb férföltönyre elegendő (3-20 mtr.) legfinomabb fekete, sötétkék, barna és sötétszürke posztót vagy kamgarn-szövetet. Ezt a szinte hihetetlen olcsó árt úgy tudta megteremteni, hogy egy posztógyárosnak pénzre volt szüksége és minden készletét eladta neki olyan olcsón, hogy a vételár alig fedezte az előállítási költséget. Ajánljuk a nagyközönségnek, hogy minél sürgősebben rendeljen ezen finom posztókból, mert a készlet előreláthatólag nem sokáig tart.

== Megrendeléseket utánvét mellett eszközöl az ==

**„Országos Posztó kiviteli Áruház“
Budapest, Rottenbiller-utca 5. szám.**

Mintákat a nagy forgalom miatt nem küldhet

!!! 1903. évi bécsi kiállításon 2 ezüstéremmel kitüntetve. 1903. évi kolozsvári kiállításon 2 díszoklevéllel kitüntetve. 1902. évi pozsonyi kiállításon 3 oklevéllel kitüntetve. !!!

Kállai Lajos motortelepe, Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Teljes jótállás
kötendő eséplésért!!!

A jelenkor legegyszerűbb és leg-
tekélyesebb motoreséplő-készlete.
Gépezet nélkül könnyen kezelhető.
Ezen legújabb motorok terjesztése érdekében
használt gépezeteket cserébe vétetnek.

Ajánlja teljes jótállás mellett benziamote-
ralt malom- és iparüzemre, valamint
**villamos benzinloko-
bil-cséplőkészleteit ket-
fős tisztító-szerkezettel**

!! Egyedül létező újdonság!!
Önműködő, ellenőrző és biztosító-szelep.
Külön megrögzöttségű gépezetek, gőzgépek,
malomok, járpányok, cséplők, vető-
gépek stb.

Ezen motoreséplő-készletek felőlmulhatlan kitűnősége felől tudakozódni lehet:
Báró Kemény József unal Maros-Nemeti (Erdély).
Szejf Bálint földművelés unal Nagy-Igmánd (Komáromm.).
Ferenzy György piébános unal Ipolyzalka (Hontm.).
Nagy János földművelés unal Bolog (Somogyom.). stb. stb.
Legbiztosabb olcsó üzem!
Arjegyzők kívánatra bérmentve

**Brázay-féle
sósórszesz.**

Használati utasítás minden
üveghez mellékelve van.
Nagy üveg 2 korona. Kis
üveg 1 korona. Kapható min-
dentűt.

Figyelem!

Cégnk új kedvezményt nyújt akként, hogy
minden vevőnek, ki 12 forintot meghaladó
rendelmenyt tesz, a saját arc képe
vagy bármely tetszés szerinti kis fénykép után egy
életnagyságu fényképet
teljesen ingyen

készít há kivételben, 60 cm. magasságban, csupán a díszes
keretért (passé-partout), amelyben az életnagyságu fénykép
foglaltatik, az önköltséggel, 1 ft 50 krt számítunk.
Az ipar 12 forint 1 darab összenekedhető vasgy acél-
csodája! 12 forint 50 krajcár egy darab selyempaplan
fodorra és zsebbel, minden színben,
125 cm. széles, 180 cm. hosszú.
Megrendelhető csakis
GIGNER ÜSTVÉREK BUDAPEST,
Múzeum-körut 27.
Pa-lan- és matracgyár, szőnyeg- és vasbutorraktár.
Arjegyzőket bérmentve és ingyen küldünk.

**Az egyedül létező valódi angol
SZÉPÍTŐSZER**
a Balassa-féle valódi angol
UGORKA-TEJ,
mely azonnal eltávolít minden szepőt,
májfoltot, pattanást, bőrtakát (mito-
ser) stb. és az arcnak friss üdöszöget,
fiataloságot kölcsönöz.
Egy üveg ára 2 K, ehhez Ugorka-szappan
1 K, posztra 2 K.
Főszékhely: **Balassa Kornél** gyógy-**BUDAPEST,**
dési hely: szertára Erzsébetfalva.
Kapható minden gyógyszerertárban, Főraktár Budapestben:
Török József gyógyszerertárban, Király-u. 12. és Andrássy-ut 28.

Sportkedvelők és kerékpározók figyelmébe.
Motor- és kerékpár-gummitak.
Kerékpárokat Merkur, Champion,
Courin, Mars-kerékpár, alkalmatesszek
a legújatosabb árban szállít vi-
dékre is **POLACSEK JÓZSEF**
és TSA szakmechanikai, elektrotechnikai és kerékpár-
gyártó cég. — Budapest üzlet és raktár: VI., Andrássy-ut 61.
gyár, VI., Eötvös-u. 37. — Angol Tennis-labdák raktáron.
Arjegyzőket ingyen és bérmentve küldünk.
A magyar távirati iroda szállítja. 295

Phonograph!!!
legszebb mulatság, tiszta,
szép hanggal, értelmes elő-
adással
Kellner és Steiner
Király-utca 58. szám.
Képviselők keresztetnek.
(205)

Grossmann B. és Társa Erzsébet-körut 12. I/9. 14-16 forintért férföltönyök mérték után készíttetnek a legújabb és legdivatosabb szövetekből. (154) Telefonszám 12-11

BUTOROK. Háló-, ebédlő- és szalon-butorok, ugy készpénzért, mint részletfizetésre, árfelemlés nélkül olcsóbban, mint bárhol kapható Erzsébet-körut 48. szám, Royallal szemben **Buchinger I.** butoriparosnál.

Budapestre utazók heceses figyelmébe! **FOGAK 2 forinttól** és teljes fogsorokat rágásra heilleszt 24 óra alatt jótállással, a gyökér eltávolítása nélkül. Eltört és nem jól illő fogsorok javítása 2 óra alatt 1 frittól. Amerikai fogműterem tulajdonos **Kovács I. Károly-körut 9.** (Gróf Hadik-palota) II. emelet, 8. Található: reggel 9-től délután 6-ig. — Vasár- és ünnepnapokon is.

Nyomatott a „Stephaneum“ körforgógépén Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.